

હિન્દુસ્તાનથી ખોમેની સુધી: સૈયદ અહેમદ મુસવી 'હિન્દી'ની એક વણકહી કહાની

ઈરાનના સર્વોચ્ચ નેતા આયતુલ્લાહ અલી ખામેનેઈની અમેરિકન-ઈઝરાયેલના આક્રમણમાં શહાદત સાથે મધ્યપૂર્વના ક્ષેત્રમાં ફરી એકવાર અસ્થિરતા પેદા થઈ છે. 86 વર્ષીય ખામેનેઈ એક ધર્મગુરુ હતા, અને 1989થી ઈરાનના 'સુપ્રીમ લીડર' પદ પર હતા. તેમણે ઈરાનમાં ઈસ્લામી ગણરાજ્યના સ્થાપક આયતુલ્લાહ રૂહોલ્લાહ ખોમેનીના અવસાન પછી આ પદ સંભાળ્યું હતું. ખોમેનીએ 1979માં ઈસ્લામી ક્રાંતિનું નેતૃત્વ કર્યું હતું, જેમાં અમેરિકાની 'કંડપૂતળી' મનાતા મોહમ્મદ રેજા પહલાવીને સત્તામાંથી બહાર કરી દીધા હતા.

ઈરાનના ઇતિહાસમાં બે જ સુપ્રીમ લીડર થયા છે; આયતુલ્લાહ ખોમેની અને આયતુલ્લાહ ખામેનેઈ. દોઢસો વર્ષ પહેલાં ઈરાની લોકો અટક રાખતા નહોતા. એટલે એકબીજાથી અલગ ઓળખ માટે તેઓ જ્યાં જન્મ્યા હોય તેનું નામ તેમના નામ પાછળ લગાવતા હતા. એટલે આયતુલ્લાહ રૂહોલ્લાહને મધ્ય ઈરાનના તેમના જન્મના ગામ 'ખોમેની'ને તેમના નામ પાછળ જોડ્યું હતું, જ્યારે આયતુલ્લાહ અલીએ અઝરબૈજાનના ઉત્તરપશ્ચિમી પ્રાંતના તેમના વતન 'ખામેનેઈ'ની અટક સ્વીકારી હતી.

પરંતુ એક સરખા નામ વાળા આ નેતાઓની કહાનીમાં ભારતનો એક સંબંધ રોકાય છે. અને તેમાં એક ત્રીજા નેતાની પણ ભૂમિકા છે; સૈયદ અહેમદ મુસવી હિન્દી. આ કહાની આપણને લગભગ બસો વર્ષ પાછળ લઈ જાય છે, ઓગણીસમી સદીના શરૂઆતી ભારતમાં. તે સમયે ઉત્તર ભારતમાં અવધનો ઈલાકો શિયા મુસ્લિમ વિદ્વાનોનું એક મોટું કેન્દ્ર હતો. લખનવ અને તેની આસપાસના ઈલાકાઓ શિયા સંસ્કૃતિ અને ફારસી પરંપરાથી સમૃદ્ધ હતા. એટલે ઈરાન અને ભારત વચ્ચે વિદ્વાનોની અવરજવર સામાન્ય હતી. બંને ક્ષેત્રોની ભાષાઓ- સંસ્કૃત અને અવેસ્તા- એક જ ઈન્ડો-ઈરાની ભાષા પરિવારમાંથી નીકળી હોવાનું મનાય છે. ઋગ્વેદ અને અવેસ્તા અનેક સાંસ્કૃતિક તેમજ ભાષાઈ સમાનતાઓ તરફ સંકેત કરે છે.

આજ જે બારાબંકી જિલ્લો કહેવાય છે, તેના એક નાનકડા કસ્બા કિન્નુરમાં એક પ્રતિષ્ઠિત શિયા પરિવાર રહેતો હતો. આ પરિવારના પૂર્વજ 18મી સદીમાં ઈરાનના નિશાપુરમાંથી સ્થળાંતર કરીને અહીં આવ્યા હતા. ત્યાં તેઓ નિશાપુરી સૈયદ કહેવાતા હતા. આ કિન્નુરમાં ઝયાન અલ-અબિદીન અલ-મુસવીનો જન્મ થયો હતો, જે પછીથી કિન્નુરના સૈયદ તરીકે ઓળખાયા. તેમની ત્રીજી પેઢીમાં સૈયદ અહેમદનો જન્મ થયો. યુવાન સૈયદ અહેમદ પણ અહીં આ ધાર્મિક અને બૌદ્ધિક વાતાવરણમાં મોટો થયો હતો. પરંતુ 19મી સદીના શરૂઆતી દાયકાઓમાં ભારતની રાજનૈતિક પરિસ્થિતિઓ તેજથી બદલાઈ રહી હતી. અહીં બ્રિટિશ હકૂમત મજબૂત થઈ રહી હતી અને જૂની રિયાસતો કમજોર પડી રહી હતી. એ દોરમાં, ગુલામીના શાસનમાંથી છટકવા માટે, મુસવી પરિવારના ફરજાંદે એક લાંબી ધાર્મિક યાત્રા કરવાનો નિર્ણય કર્યો.

લગભગ 1830ની આસપાસ તેણે ભારત છોડ્યું. સૌથી પહેલાં આ યુવાન ઈરાકના પવિત્ર શહેર નજફ પહોંચ્યો, જે શિયા ઈસ્લામનાં સૌથી મોટાં કેન્દ્રોમાંથી એક હતું. ત્યાં ઈમામ અલીના મકબરાની જિયારત કરીને તે આગળ વધ્યો અને અંતતઃ ઈરાનના એક નાનકડા ગામ ખોમેનીમાં જઈ વસ્યો. 1834ની આસપાસ અહીં તેણે એક

તેના નામમાં 'હિન્દી'ને હંમેશાં બનાવી રાખ્યું, જેથી એ યાદ રહે કે તેનાં મૂળિયાં હિન્દુસ્તાનની ભૂમિમાં હતાં. ઈરાનના ગામ ખોમેનીમાં સ્થાયી થયા પછી તેનો પરિવાર ધીરે-ધીરે ત્યાંના ધાર્મિક સમાજનો હિસ્સો બની ગયો. 1841માં, તેણે એ જ ગામની ત્રણ સ્ત્રીઓને પત્ની બનાવી; શિરીન ખાનુમ, બિબી ખાનુમ અને સકીના. તેનાથી તેને પાંચ બાળકો થયાં. સકીનાએ દીકરાને જન્મ આપ્યો હતો; સૈયદ મુસ્તફા મુસવી નામનો આ દીકરો મોટો થઈને એક સન્માનીય ધાર્મિક વિદ્વાન બન્યો. ત્યારે કોને ખબર હતી કે આ મુસ્તફાને જે દીકરો થશે, તે આગળ જઈને ઈરાનમાં રાજાશાહીનો અંત લાવશે, ઈસ્લામિક ક્રાંતિ કરશે અને ઈરાનનો પહેલો સુપ્રીમ લીડર બનશે; આયતુલ્લાહ રૂહોલ્લાહ ખોમેની.

કહેવાય છે કે આયતુલ્લાહ ખોમેની ગઝલો પણ લખતા હતા અને તેમની અમુક ગઝલોમાં તેઓ 'હિન્દી' તખલ્લુસ વાપરતા હતા. તેમનો એક ભાઈ નુરુદ્દીન હિન્દી નામથી જાણીતો હતો. એટલે એ કેટલી રોચક વાત છે કે 1979થી 1989 સુધી ઈરાનમાં રાજ કરનારા ખોમેનીના પૂર્વજોનાં મૂળિયાં ભારતની જમીનમાં હતાં. આજે બારાબંકીના એ કિન્નુર કસ્બામાં કેવળ પાંચ જ શિયા પરિવારો રહ્યા છે. તેમાંથી એક, કાઝમી પરિવારને ગૌરવ છે કે તેમના પૂર્વજોનું લોકી ઈરાનના સર્વોચ્ચ ધર્મગુરુ ખોમેનીની રગોમાં ઘોડતું હતું.

તમને સવાલ થાય કે આ કહાનીમાં અલી અલી ખામેનેઈની (જેમણે હમણાં શહાદત વહોરી) ક્યાંથી આવે છે. ખામેનેઈનો સીધો સંબંધ મુસવી હિન્દી વંશ સાથે નથી, પરંતુ તેઓ એ જ ક્રાંતિકારી પરંપરા સાથે જોડાયેલા હતા જેને ખોમેનીએ સ્થપિત કરી હતી. ખોમેનીનું જ્યારે અવસાન થયું, ત્યારે ખામેનેઈ તેમના ધાર્મિક અને રાજકીય ઉત્તરાધિકારી બન્યા હતા.

ઈતિહાસ ક્યારેક આવી રીતે કામ કરતો હોય છે. ભારતના એક નાનકડા ગામમાંથી નીકળેલો એક માણસ, ધાર્મિક યાત્રા પૂરી કરીને એક એવા અંદોલનનો હિસ્સો બની જાય છે જે પુરા દેશની રાજનીતિને બદલી નાખે છે. અમેરિકા-ઈઝરાયેલના આક્રમણમાં આ હિસ્સો કાયમ માટે કપાઈ ગયો છે. આ રીતે, 'હિન્દી' શબ્દ કેવળ એક ઉપનામ નથી પણ એક લાંબી યાત્રાની નિશાની છે, જે કિન્નુરથી ખોમેન અને ભારતથી ઈરાન સુધી ફેલાયેલી છે અને કદાચ આ કારણથી જ સૈયદ અહેમદ મુસવી હિન્દીનું નામ આજે પણ બે દેશોના સહિયારા ઇતિહાસની સ્મૃતિમાં દર્જ છે. ●

એવું કહેવાય છે કે સૈયદ અહેમદ મુસવીને તેના ભારતીય અતીત માટે ગર્વ હતો. એટલા માટે તેણે તેના નામમાં 'હિન્દી'ને હંમેશાં બનાવી રાખ્યું, જેથી એ યાદ રહે કે તેનાં મૂળિયાં હિન્દુસ્તાનની ભૂમિમાં હતાં

ધર ખરીલું અને પછી ખેતીની જમીન ખરીદી. આ સંપત્તિ આજે પણ તે પરિવાર પાસે છે.

અહીંથી ઇતિહાસનો એક નવો અધ્યાય શરુ થાય છે. ઈરાનમાં સ્થિર થયા પછી, તેણે તેના મૂળ વતન હિન્દુસ્તાનની ઓળખ જાળવી રાખવા માટે તેના નામની સાથે 'હિન્દી' શબ્દ જોડ્યો (અથવા બીજા લોકોએ તેને એ નામથી બોલાવાનું શરુ કર્યું). આ કોઈ ભાષાનો સંકેત નહોતો, ભૌગોલિક ઓળખનું પ્રતિક હતું. તે સમયે, આગળ કહ્યું તે પ્રમાણે, ફારસી પરંપરામાં એ વાત સામાન્ય હતી કે લોકો નામની સાથે મૂળ સ્થળનું નામ જોડે. એટલે 'હિન્દી'નો અર્થ 'હિન્દુસ્તાન આવેલો માણસ.' વાસ્તવમાં, એવું કહેવાય છે કે સૈયદ અહેમદ મુસવીને તેના ભારતીય અતીત માટે ગર્વ હતો. એટલા માટે તેણે

અ ત્યારે આ લોકોનો ત્રાસ બહુ વધી ગયો છે. ગમે ત્યાં સ્થળ-સમય જોયા વિના ચાલુ પડી જાય છે ને લોકી પી જાય છે.'

આવું વિધાન કશા સંદર્ભ વગર કરવામાં આવે તો ક્રિવો અને ડાયરાવાળાથી માંડીને મંત્રીઓ સુધીના કોઈ પણ બંધબેસતી પાઘડી પહેરી શકે. એટલે સ્પષ્ટતા કરવી પડે કે હાલ પૂરતી વાત ડીજેની થાય છે.

'આજ રે સપનામાં મેં તો ડોલતો ડુંગર દીઠો...ખળખળતી નદીયું રે સાહેલી મારા સપનામાં' - એવું એક લોકગીત હતું. તેમાં સહેજ ફેર કરીને ડીજે માટે કહી શકાય, 'આજ રે આંગણામાં મેં તો બોલતો ડુંગર દીઠો... ધણધણતી શેરીયું રે સાહેલી મારા સપનામાં'. અહીં ક્રિવે જે ડુંગરની વાત કરવા માંગે છે, તે છે રાક્ષસી સાઈઝનાં સ્પીકરનો ડુંગર. એકની ઉપર એક ગોકવાયેલાં બહુમાળી સ્પીકરોનું કદ અને તેમની ઊંચાઈ એવાં હોય છે કે દૂરથી અને નિર્જીવ-બંધ અવસ્થામાં પણ તે ભયપ્રેરક લાગે. તે જોઈને માણસની છઠ્ઠી ઈન્દ્રિય જાગ્રત થઈ જાય અને તેને ઈશારો આપે, 'અહીંથી બને એટલો દૂર ભાગવા માંડ. એક વાર આ શરૂ થશે તો તારી ને તારી શ્રવણેન્દ્રીયની ખેર નથી.'

ગુજરાતમાં આમ પણ સાદા, મોટિવેશનલ અને એક વાર મોટિવેશનલ તરીકે પ્રખ્યાત થઈ ગયા પછી એ બિરુદ છોડવા તત્પર- એમ તમામ પ્રકારના સ્પીકરોનો ત્રાસ પૂરતો હતો. ઘણા લોકોને વિધાનગૃહોના સ્પીકરો સામે પણ ભારે ફરિયાદ હતી. એટલું ઓછું હોય તેમ, સ્પીકરોની એ યાદીમાં ડીજેનાં સ્પીકરોનો ઉમેરો થયો. મોટિવેશનલ સ્પીકરોની જેમ ડીજેનાં સ્પીકરોને પણ, તે એક વાર 'બોલવાનું' શરૂ કરે, ત્યાર પછી શાંત કેમ પાડવાં, એ સમસ્યા હોય છે. ડીજેનાં સ્પીકર શ્રવણેન્દ્રીયને બહેરી કરીને મગજને સુન્ન કરી નાખે છે, જ્યારે બીજા પ્રકારના સ્પીકરો શ્રોતાઓની સામાન્ય બુદ્ધિ પર હુમલો કરીને, તેમની હાલત ખરાબ કરી નાખે છે.

ગીતસંગીત રેલાવતાં સ્પીકરો માટે 'વાચ્યો' એવો શબ્દપ્રયોગ સામાન્ય છે, પણ ડીજે તરીકે વાગતાં સ્પીકરો સાંભળીને 'વાગ્યાં' શબ્દની યથાર્થતા સ્પષ્ટ થાય છે. કારણ કે, એવી રીતે વાગતાં સ્પીકરો માથું, કાન, દિલ અને આપા શરીર પર

ડીજે: બહુમાળી ઘોંઘાટ

હથોડાની જેમ વાગે છે અને આખું ચેતાતંત્ર, સ્નાયુતંત્ર અને કંકાલતંત્ર સુદ્ધા હચમચાવી મૂકે છે. પરદેશમાં આવતાં નોઈઝ કેન્સલેશનનાં મોંઘામાં મોંઘાં સાધનો પણ દેશી ડીજે આગળ

નબળાં ને અપૂરતાં પુરવાર થાય છે. કેમ કે, ડીજેના અવાજને 'નોઈઝ' ગણવો તે અમેરિકાની દાઢાગીરીને 'અવિવેક' ગણાવવા જેવી અલ્પોક્તિ (અન્ડરસ્ટેટમેન્ટ) છે. અમેરિકા પરથી યાદ આવ્યું: કોઈ પરદેશી જાસુસ બૈલેયુકે આપણે ત્યાં નીકળેલા ડીજેનારી વરઘોડાને જોઈ લે તો આખા અસ્તિત્વને અદ્દશ્ય રીતે ધુજાવી મૂકે છે. બાળપણમાં રાક્ષસની કથાઓ સાંભળતી વેળા તેમનું અસ્તિત્વ કાલ્પનિક લાગતું હતું, પણ ડીજેમાંથી નીકળતી ધણધણાટી સાંભળ્યા પછી 'રાક્ષસી'નો ખ્યાલ સંપૂર્ણપણે વાસ્તવિક લાગે છે. એવું લાગે છે, જાણે સ્પીકરનો ખડકલો ધરાવતો ટેમ્પો કે ટ્રક ચોપગા રાક્ષસનું શરીર છે અને તેના આખા અસ્તિત્વનું જોર અવાજ દ્વારા પ્રગટ થઈને આસપાસનાં સોને આતંકિત કરી રહ્યું છે. સમાજશાસ્ત્રના નવા નવા રવારે થયેલા લોકો દરેક બાબતમાં ગંભીર, સમાજશાસ્ત્રીય મુદ્દો શોધીને તેની થિયરી ઘડવાની કોશિશ કરતા હોય છે. એવા લોકો એમ પણ કહી શકે કે ડીજે એ ભારતની ધબકતી, રણકતી,

ધુજાવતી ને હણહણતી લોકશાહીનું પ્રતીક છે. કારણ કે, પહેલાં અંગત પ્રસંગમાં જાહેર ઘોંઘાટ કરવાનો એકાધિકાર ફક્ત પૈસાદારોનો હતો. કારણ કે, બેન્ડવાજાનો ખર્ચ ફક્ત તેમને પોસાતો હતો. ડીજેના આગમન પછી એ અધિકારનું લોકશાહીકરણ થઈ ગયું છે અને હવે ગરીબમાં ગરીબ માણસ પણ થોડા હજાર રૂપિયા ખર્ચને મન ફાવે ત્યાં, મન ફાવે એટલો ઘોંઘાટ ફેલાવીને લોકશાહીનો આનંદ માણી શકે છે. એ તર્ક મુજબ ડીજેના આસુરી ઘોંઘાટ સામે ફરિયાદ કરનારને લોકશાહીવિરોધી તરીકેનો ઇપકો મળે તો પણ નવાઈ નહીં. જો કે અદાલતનો ચુકાદો એમ કરતાં રોકે છે- ના, ડીજેને ઘોંઘાટ ફેલાવવાં નહીં, ડીજેવિરોધને લોકશાહીનો વિરોધ ગણાવતાં. સર્વોચ્ચ અદાલતે ડીજેના ઘોંઘાટ માટે માખંડ

સંગીત સામાન્ય રીતે રેલાવું એમ કહેવાય છે પણ ડીજેમાંથી સંગીત રેલાતું નથી, એ તો છૂટું ફેંકાય છે અને સામેવાળો ઝીલવા તૈયાર છે કે નહીં તેની પરવા કર્યા વિના

અને સમયમર્યાદા જાહેર કરેલાં છે. પણ શેરીમાં વાગતા ડીજેને સુપ્રીમ કોર્ટ સાથે કોઈ સંબંધ હોઈ શકે અથવા દિલ્હીમાં બેઠેલી સુપ્રીમ કોર્ટને શેરી ધુજાવી મૂકતા ડીજે વિશે કંઈક કહેવાનું હોય, એવું કોઈની કલ્પનામાં આવતું નથી. શેરી કે સોસાયટી માટે તો સ્થાનિક પોલીસ સ્ટેશન એ જ સુપ્રીમ કોર્ટ બરાબર હોય છે. ત્યાં મોડી રાત્રે ડીજેની ફરિયાદ નોંધાવવા જતાં, રાતની ઉંધ બગાડવા બદલ સૌથી પહેલો સીધો કે આડકતરો ઇપકો ફરિયાદીને સાંભળવો પડે એવી સંભાવના પણ રહે છે. ધાર્મિક વરઘોડામાં વાગતું ડીજે ધર્મ અને સંસ્કૃતિ સમક્ષ થઈ જાય છે. તેનો વિરોધ કરવા જતાં વિવાદમાં ઊતરવું પડે, પણ સૌથી મોટી મુશ્કેલી એ છે કે ડીજે વાગતું હોય ત્યારે વાદવિવાદ શી રીતે થાય? એ માટે પહેલાં ડીજે બંધ કરવું પડે. એટલે માટે ભાગે ઈડું-મરઘી ન્યાયે ડીજેનું કંઈ થઈ શકતું નથી અને જુદાણાં-વાદી સરકારોની જેમ ત્રાસ-વાદી ડીજેની પણ ધીમે ધીમે લોકોને ટેવ પડી જાય છે. ●

ઈશિતાનું અલકમલક

હેં મોર્નિંગ વોકમાં સૂટેડ - બૂટેડ?!

એક બહુ પ્રચલિત ઉક્તિ :
એક નૂર આદમી હજાર નૂર કપડાં સરવાળે તો ફેશનમાં જ પલટાઈ જાય છે. આજે આધુનિક લાગતી ફેશન આવતી કાલે ક્યારે 'મણીબેન' કે 'મગનલાલ'માં બદલાઈ જશે અને આવી ગઈ કાલની 'મણીબેન' આવતી કાલે ફરી 'ઈબ ફેશન' કે ટ્રેન્ડ બની જાય એ તો કોઈ પ્રચંડ ત્રિકાળ જ્ઞાની પણ ન ભાખી શકે! આ બધી ફેશનની ફિશિયારી વચ્ચે આજના જનરેશન ઝીના જમાનામાં વર્ષોથી જે ટ્રેડિશનલ - પ્રણાલીગત વેશ-પરિધાન છે એ ઝડપથી ભૂલાતા જાય છે. રોશિંદા પેન્ટ -શર્ટની જગ્યાએ જે માત્ર ઘેર જ પહેરતાં એ ટ્રેક્સૂટ- બર્મુડા- ટીશર્ટ જેવાં વસ્ત્રો આજે રોશિંદા બહાર જતી વખતે અને ઓફિસમાં પણ પહેરાય છે અને એ પણ કોઈ છોછ વગર! આજની પેઢીનો આ ટ્રેન્ડ જોઈને અમુક વર્ગને ચિંતા પેદી કે એ બધાની વચ્ચે ગોરા લાટસાહેબના જમાનાથી ચાલી આવતી 'સૂટેડ - બૂટેડ' નો પ્રશ્નનું ક્યાંક અકાળ મરણ ન થઈ જાય એટલે 'સૂટ' ના પહેરવેશને ટકાવી રાખવા આ

બાબુઆરીથી ફ્લોરેન્સ-ઈટાલીમાં 'પિટી ડિઓનો' તરીકે ઓળખાતો એક 'સૂટેડ-બૂટેડ' ફેશન-શો શરૂ થયો છે. અહીં સેલેબ્સ કહી શકાય એવી ૧૮૦ વ્યક્તિ સૂટ-બૂટમાં સજા થઈને ફ્લોરેન્સના રોડ પર લટાર માટે છે. સૂટના ડ્રેસ 'આઉટ ઓફ ફેશન' ન બની જાય એ માટે જાપાનની છ ફેશન કંપનીએ પણ એકઠા થઈને 'સેનિરો સામો' ના નામે એક કાર્યક્રમ પણ યોજ્યો હતો. ક્ષાિ શબ્દનો એક અર્થ છે 'અનુકૂળ' અને એ અર્થ મુજબ સૂટનો ડ્રેસ બધા માટે કેવો અનુકૂળ છે એ દર્શાવવા આજકાલ કેટલીક ફેશન કંપનીઓએ વિવિધ શહેરોમાં એવાં પણ ચુપ તૈયાર કર્યા છે જે ચોંચ સવારે મોર્નિંગ વોકમાં કે બોર્ડિંગ માટે જાય ત્યારે એ શોર્ટસ કે ટ્રેક્સૂટ પહેરવાને બદલે ચીતસરના સૂટ-બૂટ ધારણ કરે છે!

જોબનાં મુક્તિ-બંધન જાપાની સ્ટાઈલ...!

સરેરાશ જાપાની પ્રજા બહુ કામઠી- કર્તવ્યનિષ્ઠ અને વફાદાર. ખાસ કરીને એ જ્યાં જોબ કરતાં હોય એ કંપનીના મલિક- બોસને પૂર્વ પ્રામાણિક. વર્ષો સુધી એક જ જોબ પર ટકી રહે. આજની પેઢીની જેમ થોડા પગારવધારા માટે જોબ બદલવા ફૂદાફૂદ ન કરે. જો કે આજના જાપાની યુવાનો જેટલા કામઠા છે એટલા જ મહત્વાકાંક્ષી પણ છે. નવી જોબમાં આગળ વધવાની વધુ તક ને વધુ સેલેરી મળતી હોય તો કરતાં હોય એ જોબ છોડીને નવી હોંશે હોંશે સ્વીકારી લે. વૂની નોકરી છોડવાનો એને હરખ - અફસોસ પણ ન નડે. બીજી તરફ, એક વર્ગ એવો છે, જે 'જુના યહાં - મરના યહાં' એવાં જૂનાં સંસ્કાર અને પુરાણી રીતિ-નિતિને વળગીને પોતાની વર્ષો વૂની જોબ છોડતા નથી. આમ છતાં એવા પણ અનેક જાપાનીઓ છે જેમને માલિક સાથે ન બનતું હોય - સેલેરીમાં જોઈતો પગારવધારો ન મળતો હોય કે કોઈ બીજી કોઈ રીતે એને કંપનીમાં સતત અન્યાય થતો હોવા છતાં પોતાના રૂઢિચુસ્ત સંસ્કારોને લીધે જોબ છોડતા અચકાતા હોય -મૂંગાતા હોય.એમને આવા ધર્મસંકટમાંથી ઉગારવા માટે જાપાનમાં એક નવા જ પ્રકારની ડાઝનબંધ એજન્સીઓ કાર્યરત છે. જાપાની ભાષામાં 'તાઈશોકુ ડાયકો' તરીકે ઓળખાતી આવી એજન્સીનું મુખ્ય કામ છે જે લોકો પોતાની જોબ છોડતા અચકાતા હોય - નોકરી છોડવા માટે માલિકને મોટામોટ કહેતા મૂંગાતા હોય એવા નોકરિયાતને જોબ કર્ફ રીતે છોડવી એનું માર્ગદર્શન આપે છે. જરૂર પડે તો એજન્સીવાળા તમારા વતી માલિક કે બોસ સાથે વાટાઘાટ કરી બંને સહઈ છૂટાં પડે એવી ગોઠવણ કરી આપે છે. એટલું જ નહીં, તમારી પસંદગીની નવી જોબ પણ સુચવે તથા અપાવી દે! આવી જોબમાંથી મુક્તિ અપાવતી 'ગાર્ડિયન' નામની એજન્સી બીજાં કરતાં વધુ અનુભવી અને જાણીતી છે. છેલ્લાં બે વર્ષમાં આ એજન્સીએ ૧૫ હજાર જાપાનીઓને ચાલુ નોકરીમાંથી કેવી સરળતા નીકળી જવું એનું માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. ત્રણ મહિનાની સર્વિસ માટે કલાયત્ત દીઠ સરેરાશ ૨૦૦ ડોલર (આશરે ૧૦ હજાર રૂપિયા) ચાર્જ કરતી આ 'ગાર્ડિયન' એજન્સીની અચરકે પમાડે એવી વાત એ છે કે એની મોટાભાગની કલાયત્ત મહિલાઓ છે! હમણાં એક મહિલાએ મોટી કંપનીમાં જોબ સ્વીકારી લીધી. બે વર્ષના કરાર થયા ને પછી પેલીને થયું : આ જોબમાં મજા નહીં આવ. એણે તાત્કાલિક 'ગાર્ડિયન'નો સંપર્ક કર્યો અને લો, ગણતરીના કલાકોમાં એ નવી જોબનાં બંધનમાંથી મુક્ત!

નામ જેવા નથી જેમના ગુણ
મિહારના શિવહર જિલ્લાનું શાહપુર ટાઉન દૂધના ઉત્પાદન - ડેરીઉદ્યોગ માટી જાણીતું છે. અહીં એક આદમી રહે છે, જે ઉદ્યોગસાહસિક છે, જાતમહેનત અને આવડતથી

લખપતિ મિખારી

એણે પોતાનો ઇંદો જબરો જમાવ્યો છે. એટલું જ નહીં, એણે ૧૨૦૦૦ - જી હા, પૂરા ૧૨ હજાર લોકોને રોજગાર આપીને સફર કર્યા છે. આ વ્યક્તિનું નામ સાંભળીને ચોંકી ન જતા. એનું નામ છે : મિખારી રાય!

ઈશિતાનું ઈત્યાદિ...ઈત્યાદિ

આપણાં બાળકો અને યુવાનોમાં વધી રહેલી ઓબેસિટી અર્થાત મેદસ્વિતા વિશે આપણા વડા પ્રધાન અને આ સદીના મહાનાયક અમિતાભબુ અવારનવાર ચિંતિત સ્વરમાં ચેતવણી આપતા રહે છે. તાજેતરમાં 'વર્લ્ડ ઓબેસિટી એટલાસ -૨૦૨૬'ના અહેવાલ મુજબ આપણા દેશમાં બહુ ઝડપથી મેદસ્વિતા એક 'સાઈલન્ટ મહામારી' બની રહી છે. આ અહેવાલ મુજબ દેશમાં ૪ કરોડથી પણ વધુ બાળકોનું વજન સામાન્ય કરતાં વધી રહ્યું છે. આંકડાઓ અનુસાર ભારતીય બાળકોની મેદસ્વિતા ચીનનાં બાળકો પછી બીજા નંબરે આવે છે. સ્થૂળતા - મેદસ્વિતાના સંદર્ભમાં દેશની ૧૧૨ શાળાના કુલ ૧ લાખ ૪૧ હજાર ૮૪૦ બાળકોની તબીબી તપાસ પછી 'બેંગ્લુરુ મેટ્રોસ વિલેજ'ના એક સર્વેક્ષણનું તારણ કહે છે ૩ માંથી માત્ર ૧ બાળક જ જરાય હાંફ્યા વગર દોડી શકે છે. ઉત્તર પ્રદેશના બલિયા જિલ્લાનું એક ગામ દાયકાથી બહુ બદલામ છે. વર્ષો પૂર્વે ત્યાં થતા એક બજારુ 'દંધા' ને કારણે એ ગામનું નામ 'રૂપવાલ તવાયફ' તરીકે કુખ્યાત થઈ ગયું હતું. આના કારણે ભણવા- નોકરી - દંધા માટે બહાર જતા ત્યાંના લોકો અને યુવાનો ગામનું નામ આપતા ભારે સંકોચ અનુભવતા. દાયકા વૂની આ લખનારૂપી શ્રાપમાંથી એમને હવે મુક્તિ મળી છે. રાંચક સરકારે હવે એ બદલામ ગામનું નામ બદલીને 'દેવપુર' રાખવાનો પ્રસ્તાવ પસાર કર્યો છે.

ઈશિતાની એલચી

કોઈ વાત ધારી લઈએ એના કરતાં પૂછી લઈએ તો એ સંબંધ વધારે ટકે છે!!